

Stanisław Koziej

Zewnętrzne wyzwania i wewnętrzne ryzyka dla bezpieczeństwa Polski

Plan

- **Środowisko hybrydowej zimnej wojny**
- **Dylematy sojusznicze**
- **Krajowy system bezpieczeństwa**

Środowisko

SYNTEZA ZMIANY STRATEGICZNEJ

- Nastąpiła **systemowa zmiana strategiczna**.
Aneksja **Krymu** zakończyła okres pozimnowojenny w stosunkach bezpieczeństwa między Rosją i Zachodem
- Wojna zastępcza (proxy war) między Rosją i Zachodem w **Syrii** rozpoczęła praktycznie (zapowiadany werbalnie przez Rosję od dekady) okres konfrontacji politycznej w celu rewizji pozimnowojennego ładu międzynarodowego
- W rezultacie rewizjonistycznej (co do celów) i konfrontacyjnej (co do metod) polityki Rosji wobec Zachodu znaleźliśmy się w okresie nowej, z uwagi na jej treść – **hybrydowej zimnej wojny**

ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA EUROTALANTYCKIEGO: ogniska wyzwań i zagrożeń

5

Wyzwania transatlantyckie:
niepewność co do polityki i strategii USA?

Wyzwania wewnętrzneuropejskie
(kryzys integracji, migracje, terroryzm wewnętrzneuropejski?)

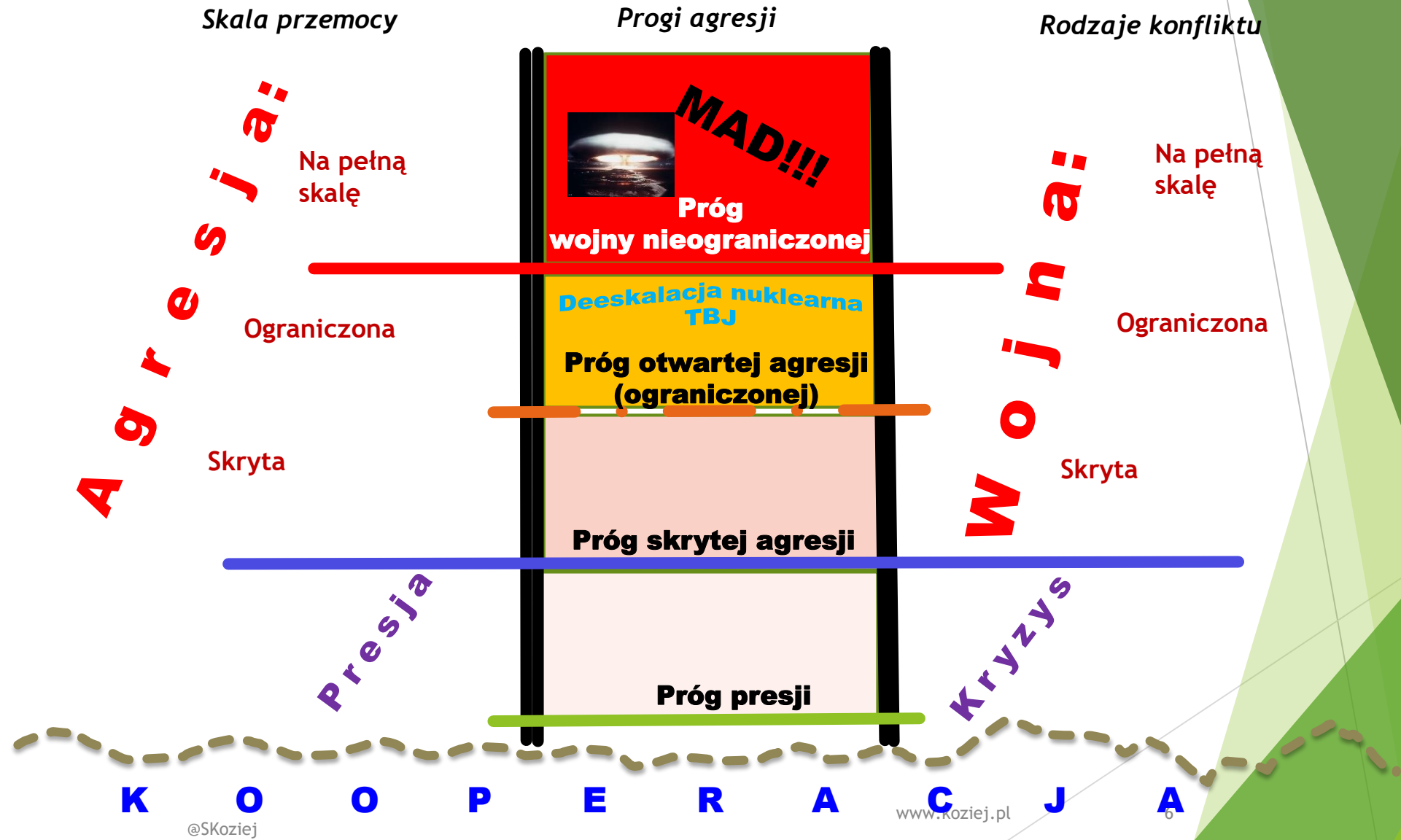
Kryzys w Europie Wschodniej:
(neoimperialny zwrot strategiczny Rosji, rewizjonizm jako cel i konfrontacja polityczna jako metoda. To nowa jakość: kończy zimnowojenną erę kooperacji.
Wojna hybrydowa, agresja poniżej progu wojny)

Obszar euroatlantycki

Kryzys na Bliskim Wschodzie i Afryce
(ISIL, migracje. Brak strategii. Interwencja Rosji)

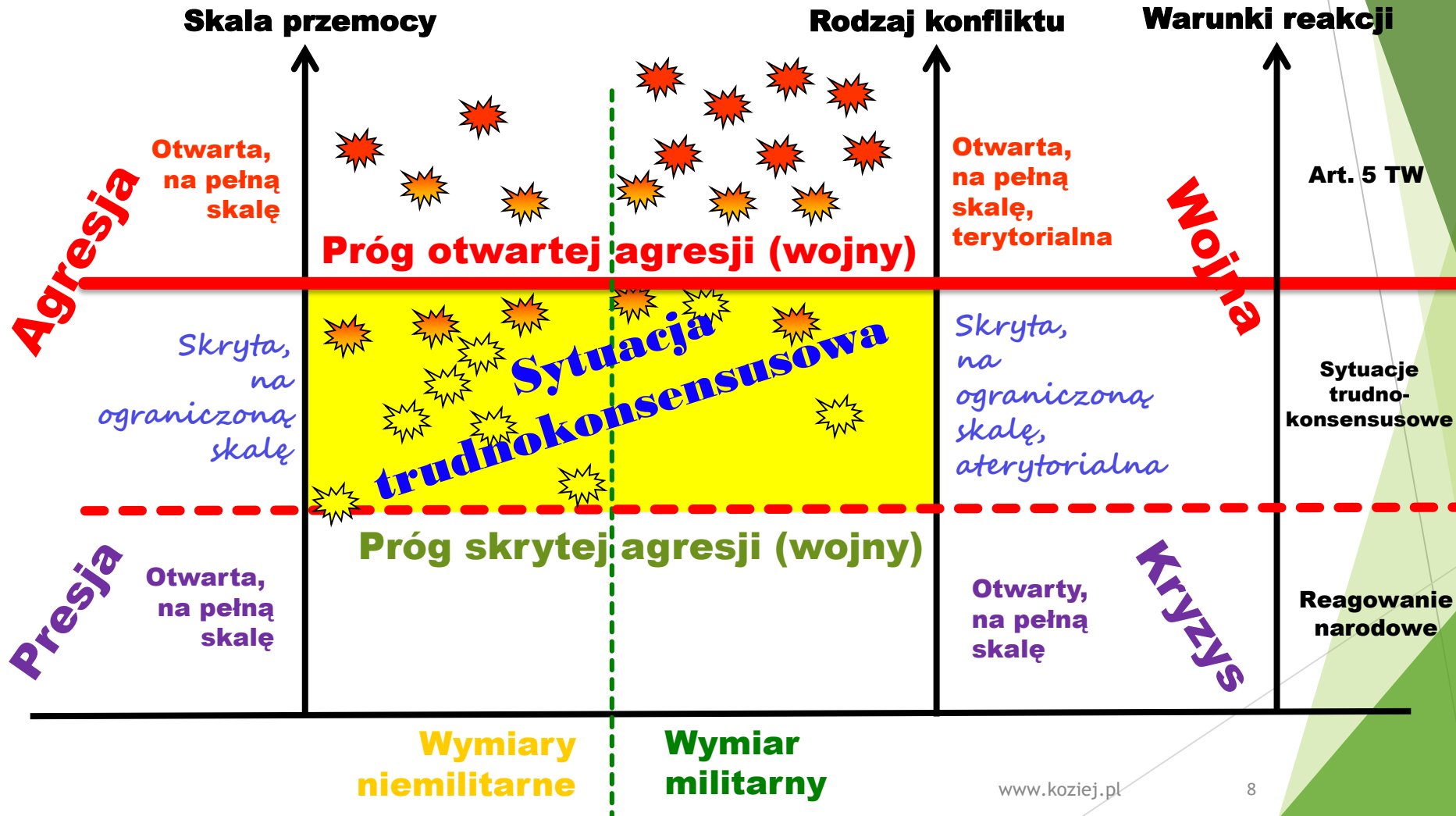
HYBRYDOWA ZIMNA WOJNA: „stopnie eskalacji”

Presja polityczno-militarna

- **Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)**
- **Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...**
- **Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny**
- **Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)**
- **Manewry wojskowe**
- **Prowokacyjne incydenty wojskowe**
- **Wojny zastępcze (proxy wars)**

AGRESJA PONIŻEJ PROGU WOJNY: sytuacja trudnokonsensusowa

Agresja ograniczona pod parasolem TAKTYCZNEJ BRONI NUKLEARNEJ

Wojna na pełną skalę

- **Bardzo mało prawdopodobna.**
Bezpiecznikiem jest nuklearna zasada MAD (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia)
- **Nie można jej jednak zupełnie wykluczyć:**
może być następstwem niekontrolowanej eskalacji („wymknięcia się spod kontroli”) wojny ograniczonej, dywersji cybernetycznej „strony trzeciej” w systemach kierowania bronią jądrową, awarii technicznej lub błędu ludzkiego

Sojusze

NATO: SZANSE I RYZYKA

■ **Newport/2014**

- **zwrot od ekspedycyjności do obrony kolektywnej, operacyjne ubezpieczenie wsch. flanki (manewry, **szpica**, dowództwa)**

■ **Warszawa/2016**

- **strategiczne wzmocnienie wsch. flanki (rotacyjna ciągła obecność: **czata**)**

■ **Bruksela/2017 (?)**

- **co z USA?, 2%, tandem NATO+UE, info/cyber/obrona, **nowa koncepcja strategiczna?****
- **wobec Rosji: odstraszanie + dialog**

Kwadryga odstraszania sojuszniczego

SIŁY NUKLEARNE: strategiczne – doktryna MAD, taktyczna broń jądrowa w Europie – wzmocniony program „nuclear sharing”)

SIŁY KONWENCJONALNE: wysunięta obecność („czata”), siły reagowania (w tym „szpica” – z doktryną uprzedzającego rozwinięcia), siły wzmocnienia (plany ewentualnościowe i weryfikujące je manewry)

Odstraszanie w warunkach hybrydowej zimnej wojny

POTENCJAŁ INFORMACYJNY: konieczność zbudowania strategii i potencjału walki informacyjnej (system komunikacji strategicznej, cyberobrona: współpraca NATO-UE)

ODPORNOŚĆ STRATEGICZNA : obrona powietrzna, w tym p/rakietowa (zdolności A2/AD); operacyjne przygotowanie terytorium; ochrona i obrona infrastruktury krytycznej; potencjał mobilizacyjny; przygotowanie państwa podziemnego, w tym zbrojnego oporu/dywersji, na terytoriach okupowanych; system ochrony ludności w warunkach wojny; powszechna edukacja w sprawach bezpieczeństwa

UNIA EUROPEJSKA: Globalna Strategia WPZiB/2016

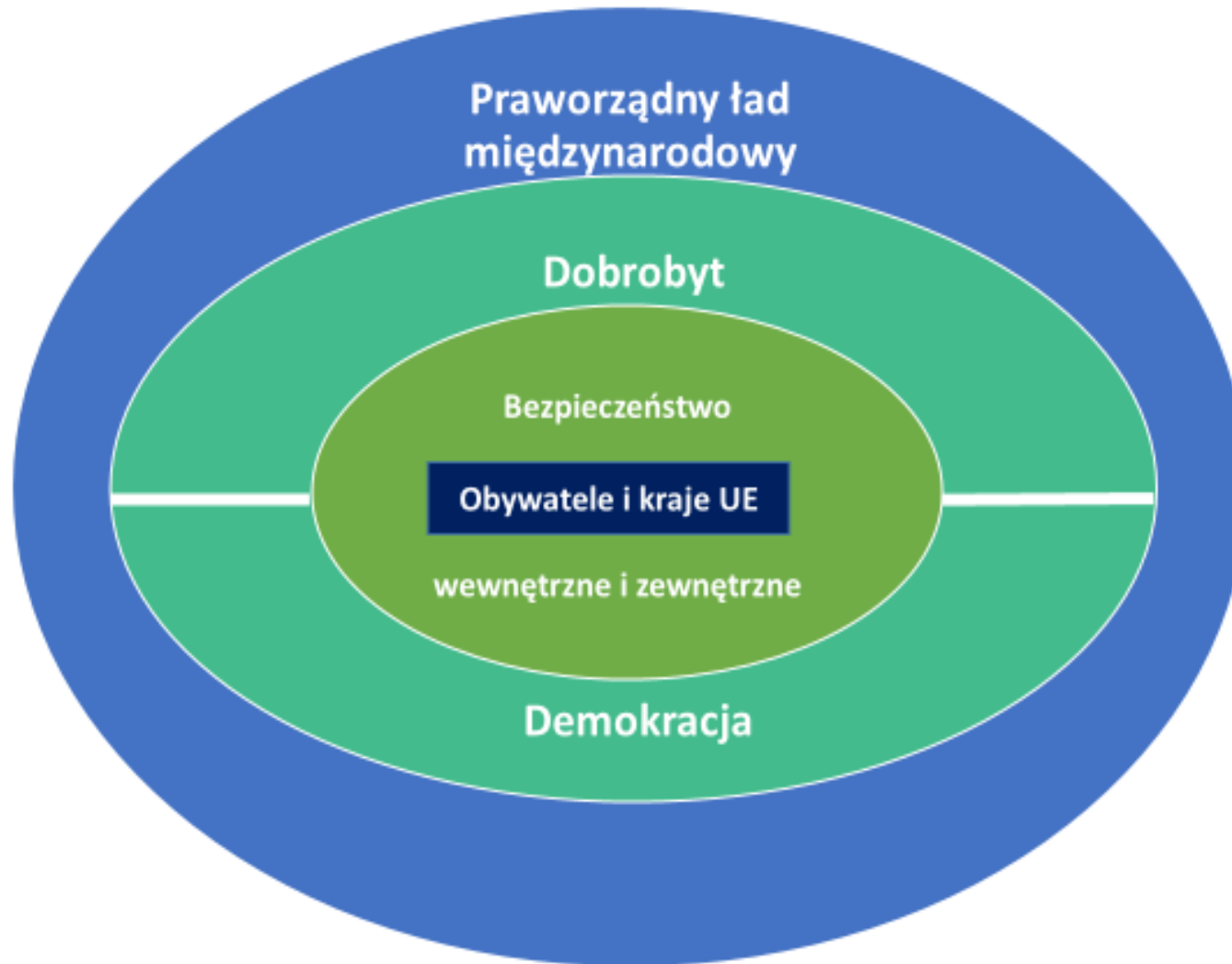
Shared Vision, Common Action:
A Stronger Europe

A Global Strategy for the
European Union's Foreign And Security Policy

- **MISJA:** promowanie pokoju, zapewnianie bezpieczeństwa i dobrobytu oraz udział w budowaniu ładu globalnego
- **PRIORYTETY:** bezpieczeństwo UE, odporność na pld. i wsch., podejście zintegrowane, kooperatywne łądy regionalne, ład globalny
- **WARUNKI SKUTECZNOŚCI:** wiarygodność, zdecydowanie, spójność
- **DALSZE KROKI:** nowelizacja strategii sektorowych, przeglądy strategii globalnej

Strategiczna misja UE: powrót od misji globalnej do bezpieczeństwa bezpośredniego

IMPLEMENTATION PLAN ON SECURITY AND DEFENCE: *Level of ambitions*

- **Responding to external conflicts and crises** (*cywilne i wojskowe reagowanie kryzysowe*)
- **Building the capacities of partners** (*misje szkoleniowo-doradcze w sektorze bezpieczeństwa*)
- **Protecting the Union and its citizens** (*ochrona i odporność państw i obywateli na różnorodne zagrożenia*)

EUROPEAN DEFENCE ACTION PLAN

(Propozycja Komisji Europejskiej, 30.11.2016)

- **Launching a European Defence Fund**
 - **„Research window” (unijne, wspólne projekty badawcze)**
 - **„Capability window” (współpraca przemysłowa: dwa poziomy – dla wszystkich i dla chętnych)**
- **Fostering investments in defence supply chains (inwestycje, innowacje...)**
- **Reinforcing the single market for defence (otwartość, konkurencyjność rynku ...)**

Wspólny zestaw zadań współpracy NATO-UE

- 1. Countering hybrid threats**
- 2. Operational cooperation including maritime issues**
- 3. Cyber security and defence**
- 4. Defence capabilities**
- 5. Defence industry and research**
- 6. Exercises**
- 7. Defence and security capacity-building**

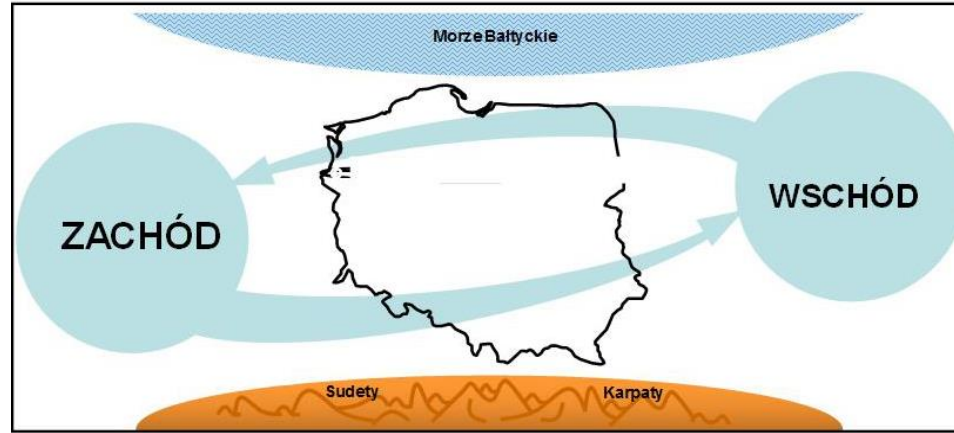
- ▶ **Wspólna obrona (EUO): docelowo tak, jeśli tak postanowi Rada Europejska. Teraz możliwe bliższe (wzmocnione) współdziałanie obronne części członków (wzajemna pomoc wojskowa i cywilna w razie agresji bezpośredniej) - państwa te na co dzień realizują tzw. **współpracę strukturalną** (*Strategia Globalna to akcentuje*)**

► W sumie:

► NATO- bis? – **NIE**; *chyba że NATO miałyby się rozpadać!!!*

► UE dwóch kręgów (prędkości, poziomów)? – **RYZYKO**; *dlatego potrzeba przyjęcia strategii/doktryny CSDP*

► Tandem NATO/UE? – **TAK**; *rozwiązanie optymalne!*

Polska

System bezpieczeństwa narodowego

Podsystem kierowania

DECYDENT

ORGAN DORADCZY

ORGAN SZTABOWY

Podsystemy wykonawcze

Podsystemy operacyjne:

obronny

ochronne

Podsystemy wsparcia:

społeczne

gospodarcze

KRAJOWE RYZYKA: zerwanie ciągłości strategicznej

- **Zatrzymanie cyklu planowania i szkolenia operacyjno-strategicznego:**
 - wdrożenie PSDO: plany operacyjne, ćwiczenie KRAJ-15/16 ...
- **Zaniechanie uruchomienia nowego cyklu strategicznego**
 - SPBN, doktryna info-bezpieczeństwa, odporność strategiczna...
- **Zamieszanie w programowaniu rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego:**
 - opóźnienia programów OPRak i śmigłowców, Program Rozwoju SZ 2017-26?, kontrowersyjna OT, szkolnictwo, plany co do systemu kierowania i dowodzenia SZ [*odrębne omówienie*]
- **Zakłócenie współpracy międzynarodowej:**
 - konflikty z sojusznikami, podważenie wiarygodności ...

Ideowy model SKiD

Minister Obrony Narodowej

Szef SGWP

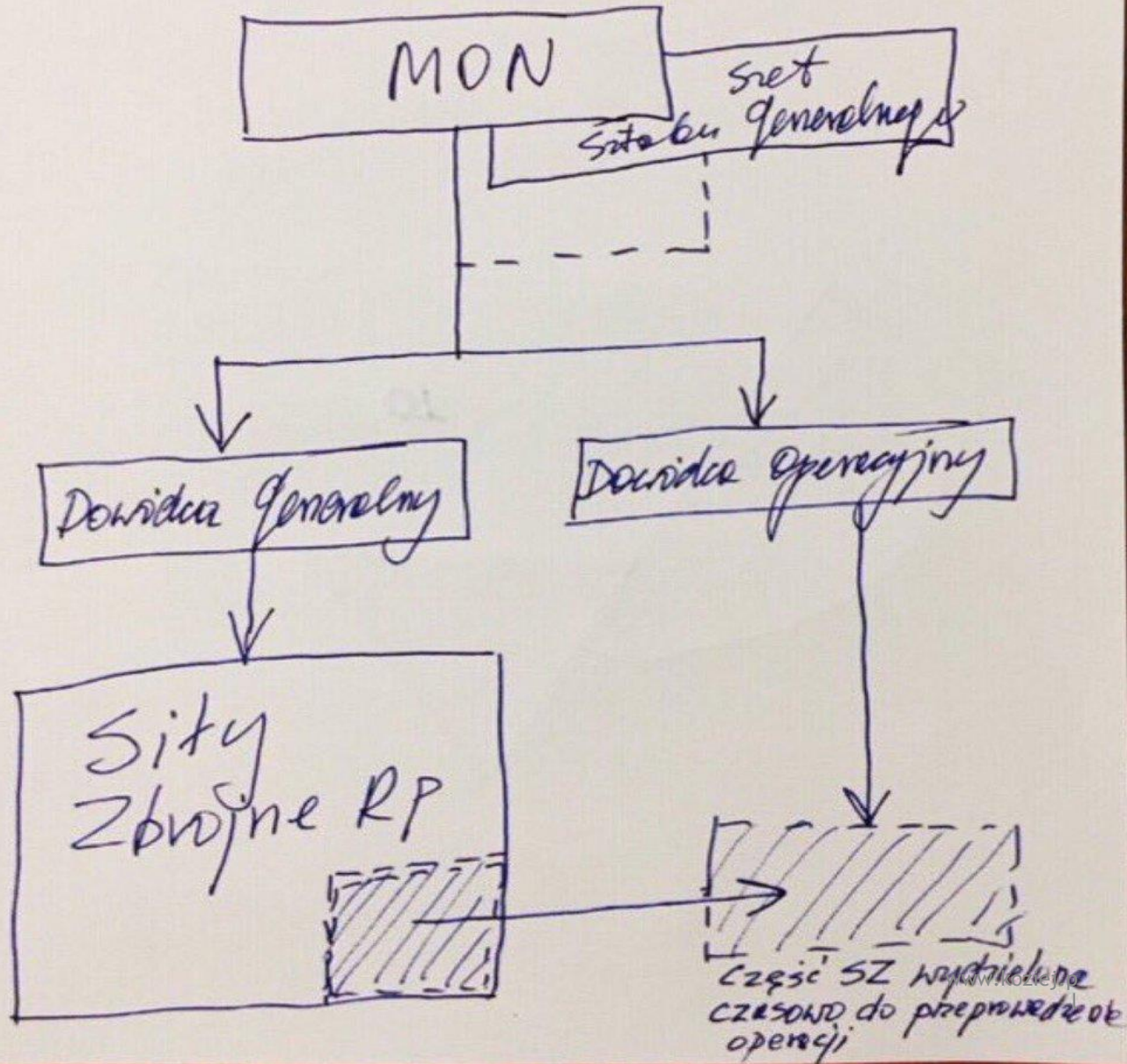
**MINISTERSTWO OBRONY
NARODOWEJ**

SIŁY ZBROJNE

**Dowódca
Generalny RSZ**

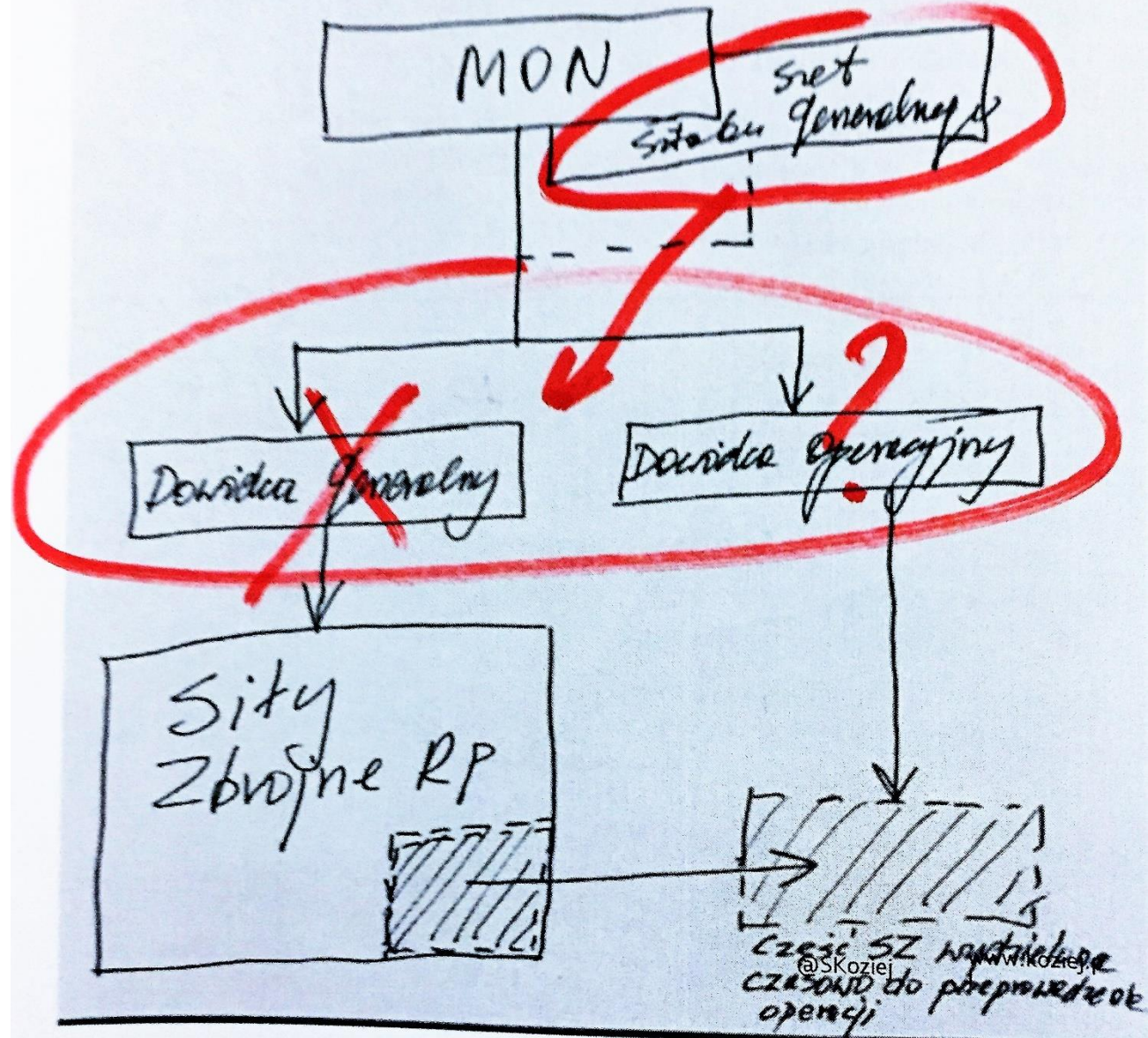
**Dowódca
Operacyjny RSZ**

Kierownictwo i dowodzenie SZ

Kontrareforma

Kierownictwo i dowodzenie SZ

ZASADY i WYMAGANIA WOBEC BUDOWY
systemu kierowania (politycznego) i dowodzenia (wojskowego)
Siłami Zbrojnymi RP (SKiD SZ)

**System kierowania i dowodzenia
SZ RP**

Poziom prawny

KONSTYTUCYJNOŚĆ

Poziom polityczny

POMOCNICZOŚĆ

Poziom wojskowy

POŁĄCZONOŚĆ

KONSTYTUCYJNOŚĆ

Konstytucja, zwłaszcza art. 26, 134, 136, ustanawia następujące fundamenty systemu kierowania i dowodzenia SZ RP:

- 1) trzy konstytucyjne zadania SZ: ochrona niepodległości państwa, niepodzielności jego terytorium oraz bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic;**
- 2) neutralność polityczną SZ oraz **cywilną i demokratyczną kontrolę** nad nimi;**
- 3) zwierzchnictwo PRP (w czasie pokoju za pośrednictwem MON) nad SZ, w tym kompetencje do decyzji (na wniosek Premiera) o mobilizacji i użyciu SZ do obrony RP;**
- 4) skład **najwyższych organów wojskowych**: szef Sztabu Generalnego WP i dowódcy wojskowi, tzn. dowódcy RSZ oraz – na czas wojny – Naczelny Dowódca SZ, którego kompetencje określa się na poziomie ustawowym (*zwraca uwagę odrębne potraktowanie przez Konstytucję funkcji szefa SGWP i funkcji dowódców wojskowych*)**

POMOCNICZOŚĆ

- 1. Aby kompetentnie realizować konstytucyjną zasadę cywilnej kontroli nad SZ (zwierzchnictwo Prezydenta, kierowanie całokształtem działalności SZ przez MON), cywilne (polityczne) władze państwa (PRP, RM, MON) muszą mieć fachowy (strategiczny) **organ pomocniczy****
- 2. Konstytucyjne wyodrębnienie szefa SGWP od najwyższych dowódców wojskowych oraz wielowiekowa praktyka polityczno-wojskowego kierowania SZ wskazują, że organem tym powinien być **szef Sztabu Generalnego WP****
- 3. Sztab Generalny WP z kompetencjami doradztwa dla MON/PRP, planowania obrony państwa i programowania rozwoju SZ oraz nadzoru nad realizacją przez najwyższe dowództwa wojskowe zadań stawianych przez zwierzchników politycznych – jest **zwornikiem (łącznikiem)** politycznego/cywilnego zwierzchnictwa z wojskowym dowodzeniem w jeden spójny system kierowania polityczno-wojskowego siłami zbrojnymi.**

POŁĄCZONOŚĆ

- 1. Współczesne właściwości konfliktów zbrojnych już od wielu lat wymagają połączonego, zintegrowanego działania różnych rodzajów sił zbrojnych (**operacje połączone**). Oznacza to także potrzebę połączonego szkolenia i przygotowywania wojsk do takich operacji.**
- 2. Obecnie w USA przygotowuje się doktrynę tzw. „bitew/operacji wielowymiarowych” (multi-domain battle), które w istocie są jeszcze bardziej wzmocnionymi operacjami połączonymi (uwzględniają nowe wymiary walki, np. cyber...)**
- 3. Dla optymalizacji przygotowywania wojsk (w tym szkolenia już od najniższych szczebli) do takich działań należy maksymalnie integrować oddzielne jeszcze do niedawna rodzaje sił zbrojnych, w tym ich dowództwa (taką rolę pełni dziś **Dowództwo Generalne**)**

Podsumowanie

- **Zagrożenia nowej hybrydowej zimnej wojny: agresja podprogowa, sytuacje trudnokonsensusowe**
- **Wyzwania sojusznicze: wzmacnianie NATO, UE**
- **Ryzyka krajowe: zerwanie ciągłości, peryferyzacja w UE**

Zapraszam
na:

www.koziej.pl
[@SKoziej](https://twitter.com/SKoziej)